

Віра Миколаївна Сарандінакі (1878 – 1963)

Віра Миколаївна Сарандінакі – відома дослідниця флори Криму та Приазов'я, педагог, громадський діяч. Була членом Московського товариства дослідників природи, Російського (пізніше Всесоюзного) ботанічного товариства, Державного (Всесоюзного) географічного товариства.

Народилася 3 липня 1878 року в с. Маргаритівка Ростовського повіту Катеринославської губернії в родині магістра хімії Миколи Маргаритовича Сарандінакі (1843–1894) – вченого, педагога, громадського діяча.

Родина Сарандінакі, представники якої були державними діячами, військовими, землевласниками, вченими, педагогами, є відомою та шанованою в Приазовському регіоні.

Освіту Віра Миколаївна здобула в Донському Маріїнському інституті шляхетних дівочь, який закінчила у 1895 р. із золотою медаллю. Після смерті батька продовжила його роботу на метеорологічній станції у с. Маргаритівка (1898–1906), за що одержала від Петербурзької академії наук посаду кореспондента Головної фізичної обсерваторії. У 1909 р. Віра Миколаївна закінчила Вищі

жіночі природничо-наукові курси в Петербурзі за спеціальністю "ботаніка", де під час навчання стажувалась у відомого ботаніка В.Л. Комарова. З 1903 р. працювала в Петербурзькому ботанічному саду під керівництвом Б.О. Федченка, з перервами до 1917 р. – у Гербарії Ботанічного саду. У цей час за результатами ботанічних досліджень 1904–1906 рр. виходить її перша наукова праця "Материалы для флоры окрестностей с. Маргаритовки (Донской области)", яку було надруковано в "Русском Ботаническом журнале" в 1908 р. В ній охарактеризовано флору південного узбережжя Таганрозької затоки Азовського моря (наведено 331 вид судинних рослин, що представлені на 1250 гербарних аркушах), рослинність плакорних степів і степових схилів, заплави р. Чумбурки та Чумбур коси. Вперше для південного берега Таганрозької затоки наводяться *Crambe tataria* Sebeók, *Crocus reticulatus* Steven ex Adams, *Paeonia tenuifolia* L., *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce, які нині не відмічаються на цій території.

У 1917 р. Віра Миколаївна переїхала до Феодосії, де її брат Михайло працював директором Феодосійської гідрометеорологічної станції. Тут вона досліджує флору Східного Криму, збирає наукові колекції для Таврійського університету та музею Таврійського губернського земства. Впродовж 1920–1923 рр. викладає ботаніку та завідує ботанічним кабінетом у Феодосійському інституті народної освіти, читає лекції в педагогічному технікумі, Феодосійському народному університеті та на короткотермінових курсах шкільних працівників. З 1923 до 1935 рр. Віра Миколаївна працювала на Карадазькій науково-біологічній станції, обіймаючи за різних часів посади асистента, дійсного члена станції, заступника директора з наукової роботи та завідувача станцією. Тривалий час опікувалась відомою бібліотекою Т.І. Вяземського – засновника станції.

Під час роботи у Феодосії та на Карадазькій станції Віра Миколаївна, окрім дослідження флори Східного Криму, виконувала низку доручень Географічного та Ботанічного товариств, а також Ботанічного інституту (Петербург), зокрема вивчала в культурі золотоборідник цикадовий (на прохання Б.М. Клопотова), сою, рицину і бавовник, читала лекції з краєзнавчої тематики тощо.

За результатами досліджень флори Східного Криму Віра Миколаївна опублікувала низку статей, зокрема "Материалы для флоры окрестностей г. Феодосии", "К флоре Восточного Крыма" та ін. Частина праць В.М. збереглася у вигляді рукописів – "Очерк растительности Восточной части Горного Крыма", "Деревья и кустарники Карадага", "Ботанические экскурсии по Карадагу", "Экскурсии в окрестностях Феодосии".

Праці В.М. Сарандінакі знали та цінили В.Л. Комаров, Л.І. Курсанов, В.І. Липський, К.І. Мейер, М.О. Троїцький, Б.О. Федченко, про що свідчать їхні листи та відгуки. Вона вперше розпочала детальне вивчення, а у подальшому узагальнила дані щодо особливостей структури та різноманіття флори Східного Криму на території Феодосійського, Старокримського та Судацького районів, включаючи перший детальний опис флори Карадагу. В опублікованому списку флори Східного Криму нею наведено 979 видів судинних рослин. Також нею складений перший список флори околиць Феодосії з 288 видів судинних рослин з 24 родин (в т. ч. 7 видів з родини *Orchidaceae* Juss., 4 види з роду *Stipa* L. тощо).

Під час роботи на Карадазькій станції окрім науково-дослідницької діяльності Віра Миколаївна здійснювала значну освітньо-виховну роботу, керуючи виробничою практикою студентів з Москви, Ленінграду, Казані, Іркутська, Києва,

Харкова, Сімферополя, поповнюючи експонатами музею біостанції, проводячи екскурсії для школярів Феодосії та інших куточків Криму. До неї постійно звертались за допомогою та консультаціями науковці, аспіранти, студенти.

У 1935 р. Віра Миколаївна вийшла на пенсію, але в повоєнні роки починає працювати у Старо-Кримському лігоспі, де вивчає склад та розподіл лісових порід господарства, оформлює гербарій для лігоспів Кримського лісового управління, викладає на курсах підвищення кваліфікації працівників лісу при Старо-Кримському лігоспі, публікується в пресі та виступає на радіо.

В.М. Сарандінакі – авторка понад десяти наукових праць, зібрала близько 20 тис. гербарних зразків флори Криму (більшість втрачена), частина з яких зберігається в гербаріях Москви, Санкт-Петербургу, Києва, Сімферополя, Ялти. Архів листів та рукописів вченої знаходиться в Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського.

На честь Віри Миколаївни Н.Б. Ілларіоною названо волошку Сарандінакі (*Centaurea sarandinae* N.B. Iljar.).

Померла Віра Миколаївна Сарандінакі 11 квітня 1963 р., похована у м. Старий Крим.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Доброчаева Д.Н. Памяти Веры Николаевны Сарандинаки. *Бот. журн.*, 1965, 50(2): 274.
- Скоробогатая Е.В. Сарандинаки В.Н. – исследователь флоры окрестностей города Феодосии. В сб.: *VI Таврические научные чтения*. Симферополь: ЧП Еврострой, 2006, с. 150–153.
- Каталог старопечатных зданий. Русские книги гражданской печати (1760–1825) библиотеки Т.И. Вяземского*. Отв. ред. И.Ю. Фоменко. Севастополь: Эко-Ги-Дрофизика, 2008, 218 с.
- Высоцкая Е.П. Дети Магистра (из родословной Сарандинаки). В сб.: *Донской временник*. Ростов-на-Дону: Донск. гос. публ. библиотека, 2014, вып. 23, с. 65–81.

В.П. КОЛОМІЙЧУК